

בשנִי יָצַר הַטּוֹב וּבְיָצַר הַרְעָה. הַפְלֵל צָרִיךְ בַּאֲחָד.
וּבְרַע דָוד אַצְטְרִיךְ הַבִּי.

* פֶתַח רַבִּי וְאָמַר, הַכִּי אָדָם הַרְאָשׁוֹן, גַּשְׁמַתָּא לְגַשְׁמַתָּא.
 חַוָּה, גַּשְׁמַתָּא. קַיּוֹן וְחַבֵּל, הַכְּלֵל, מַזְינָא חַדָּא עִם אָדָם
 וְחַוָּה, וְאַתְקָרִי רֹוחַ דְקִוְדְשָׁא. קַיּוֹן, רֹוחַ דְטוּמָה דְשְׁמָאָלָא,
 אַתְקָרִי כָּלָאים. וְהַוִּי עִירְבוּבִיא, דְלָא אַצְטְרִיךְ. סְטָרָא
 אַחֲרָא, דְלָא מַזְינָא דְאָדָם וְחַוָּה. וּעַל דָא, לֹא תַחֲרֵשׁ בְּשׂוֹר
 וּבְחַמּוֹר יְחִדְיוֹ. וּעַל דָא, לֹא תִיעַול בְּרִית דְקִוְדְשָׁא בְּרִשות
 אַחֲרִיתִי, לֹא יְהִי לְדַ אֱלֹהִים אַחֲרִים עַל פָנַי.

וְאָדָם הוּא דְוַגְמָא שֶׁל מַעַלָּה. אֱלֹהִים אַחֲרִים, דָא חַמּוֹר
 וְאַתְנוֹן. זָכָר וְנִקְבָּה. וּעַל דָא, מַאן דְעַאיַל בְּרִית
 קְדִישָׁא בְּרִשות אַחֲרָא, בְּתִיבּוּ בֵיתָה, (חוֹשֻׁעַ ה) בְּהָ' בְּגַדְוּ בְּיִ
 בְּגִים זָרִים יְלִדוֹ. וְלִיתְ קְנָהָה לְהַקְדּוֹשׁ בְּרוֹךְ הוּא, בְּרַמֵּן דָא
 בְּבִרְיתּוּ קְדִישָׁא.

בָּרָא הַקְדּוֹשׁ בְּרוֹךְ הוּא בְּאַיִנְשׁ יְהָ וְיְהָ, דָהּוּא שֶׁמָא קְדִישָׁא
דִילִיה, גַּשְׁמַתָּא לְגַשְׁמַתָּא, וְדָא נִקְרָאת אָדָם,
וּמְתַפְּשֵׁטִין גְּהֹרִין בְּתִשְׁעָה גְּהֹרִין, וְהַם מְשַׁתְּלַשְׁלִין מִן יְ,
וְהַוָּא אוֹר אָחָד בְּלָא פִירּוֹדָא. וּעַל דָא, גַּופָא דְאַיִנְשׁ, אַתְקָרִי
לְבוֹשָׁא דְאָדָם.

ה' נִקְרָאת גַּשְׁמָה, וְתוֹדוֹגָעָם יְ, וְאַתְפְּשִׁיט לְכַפָּה גְּהֹרִין,
 וְהַוָּא חַד. יְהָ בְּלִי פִירּוֹדָא. וּעַל דָא, וּבָרָא אֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמוֹ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וְנִקְבָּה בְּרָאָם

כו', ויקרא את שֵׁם אָדָם.

ו' נקראה רוח, ואתקרי בן יהה. ה', אתקריאת נפשא,
ואתקריאת בת. ועל דא, אב זאם בן ובת. ורוא דמלחה
יוד ה"א ואיזו ה"א, איקרי אָדָם. ואתפסת נהזרא דיליה,
לחמשה וארבעים נהזרין, ו逮 הוא חושבן אָדָם מ"ה.
והשם יוד ה"א ואיזו ה"א, זבר ונקבה בראשם כי. ויקרא את
שֵׁם אָדָם. ואחר קה יציר הנוף, דכתיב (בראשית ב)
ויציר ה' אלhim את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו
נשמה חיים.

מאי אית בין אָדָם לאדם, הרי יהו"ה נקרא אָדָם, ונופא
נקרא אָדָם, Mai בין האי להאי. אלא, באתר דאקרי
(שם א) ויברא אלhim את האדם בצלמו, הוא ידו"ד. ובאתר
הלא אקרי בצלמו הוא גוף.

ובתר האמר ויציר ה' אלhim. שיציר לאָדָם, עשו. דכתיב
(שם א) ויעש ה' אלhim לאָדָם ולאשתו בתנות עור
וילבישם. בראשונה בתנות אור, בדונמא של מעלה, ובתר
דחו בנתנות עור.

ועל דא אמר, (ישעה מא) בל הנקרא בשמי ולכבודי בראשתו
יצרתיו את עשותיו. בראשתו, דא יוד ה"א ואיזו ה"א.
יצרתיו, דא בתנות אור. א"פ עשותיו, דא בתנות עור.
משמעותה סיבב זה.

ולמאן יתקרי רע. דא יציר הרע,逮 נחש, דעבד וסיבב

דְּאַתְגָּזֶר עַל אָדָם וְחַיָּה מֹתָא, וְעַל כֵּל אִינְשׁוֹ.
וּבְדִינְגָּמָא דְאִיתָא שֵׁם דְקִוְדְשָׁא, הֲכִי אִיתָ שֵׁם דְמִסְאָבוֹ,
שֶׁהָוָא טָמֵא. וְעַל דָא, לֹא יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֶחָרִים
עַל פָנֵינוּ. וְכֵל הַפּוֹגֵם אֶחָד מַאיְבָּרוּ מַלְמָטָה, בְּאַלוּ פּוֹגֵם
מַלְמָעָלה.

וְעַל דָא, חַרְבַּב בָא לְעוֹלָם, וּכְפָנָא וּמוֹתָא אַתִי לְעַלְמָא. וְעַל
דָא (שםות כב) וְהִיו נְשִׁיבָם אַלְמָנוֹת וְגוֹ. לְמִאן דְעַאיַיל
בְּרִית קְדִישָׁא בְּרִשּׁוֹ אֶחָרָא. וְעַל דָא, (וַיִּקְרָא יְהוָה) שְׁעַטְנוּ לֹא
יַעֲלֵה עַלְיָה. (דברים כב) לֹא תִּחרַשׁ בְּשֹׁר וּבְחַמֹּר יְחִדוֹ. וְעַל דָא
אָמַר, (שם כז) אֲרוֹר שׂוֹכֵב עַם בְּלִ בְּהָמָה. מִאן הִיא בְּהָמָה. דָא
כּוֹתִית. גּוֹפֵשׁ שֶׁהִיא מִסְטָרָא דְבְּהָמָה אֶחָרָא דְלַעַילָא,
מִסְאָבָא.

וְעַל דָא אָמַר, (שם לו) רָאָה נָתָתִי לְפָנֵיךְ הַיּוֹם אֶת הַחַיִים וְאֶת
הַטּוֹב וְאֶת הַמְּטוֹת וְאֶת הַרְעָע. אֶת הַחַיִים וְאֶת הַטּוֹב, דָא
יְדוֹעָד. וְאֶת הַמְּטוֹת וְאֶת הַרְעָע, דָא שְׁמִיה דְסִמְאָמָר לֵיהֶן,
נְשִׁמְתָא לְנְשִׁמְתָא מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, וּנְשִׁמְתָא וּרְוֹתָה וּנְפַשֵּׁש
מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, שֶׁהִיא בְּגֻפָא, לֹא אֲקָרֹן אָדָם. וּמָה
אָמַר. וּבְחִרְתָּה בְּחַיִים.

וְעַל דָא אִית שִׁידְיוֹן יְהוּדָאין. וְלֹא אַתָא פְּסוֹקָא, דָא מַר לֹא
יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֶחָרִים, אֶלָא לְיִשְׁמָעָל וְלַעֲשׂוֹ.
וְאֱלֹהִים אֶחָרִים מִן יִשְׁמָעָל וְעַשׂו מִאן אֶתֶר נְפָקֵה. מִן
הַשְׁמָרִים שֶׁל שָׁדִים יְהוּדָאין. וְעַל דָא בְּתִיב, (ישעיה יד) בַּי

משורש נחש יצא צבע. ועל דא, אם אמר לך יוצר הרע, חטא, ושב עם הבהמה, אל תאמן בו.

על דא, אית שדין יהודאיין וישראלים ונוצרים, והגדולה לבני עשו ויישמעאלים. ומאי זה מקום היא. מן הנופות שליהם, שהם אחיהם עטנו מן הגוף, ולא מנפשם, ולא מן רוח, ולא מנפש, ולא משמטה לנשmeta.

ואני פותח לך פתח גדול. כל בני ישראל הם משתחווים להقدس ברוך הוא. ואלהים של בני עשו, הוא ישתחווה להם. מניין. רמזו שאמר הפתוב, (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם בחלום הלילה, אלהים שלו ישתחווה לו, ויבא עד ביתו, וידבר עמו בלוум מן החלון שלו. וזה למה?

בשביל לבדוק הגוף, שהוא עיקר שלהם.

על דא, כל גוי שיעשה תשובה, ויתפרש מעבודה זרה ומעיריה, יעול הקדוש ברוך הוא ביה רוח קדישא ונפשא קדישא. ועל דא יש לו חילק לעוזלים הבא. ולא עם בני ישראל, אלא חילק בפני עצמו, וועלם בפני עצמו.

ובכל זה למה. בשביל השמרים שיש בגופו, שהם מן הטעמאות. והרוח הקדושה, ונפש הקדושה, שישבו על השמרים, בחזקה גדולה יביאו לה לזה הגוף, כמו האדם הדר באשפה. ומשימות נאבדים השמרים שלו.

על דא אמרו, הגוף מן הפוטי, בחיו טמא, ובמותו טהור. ומה. בשביל שתתאבד נשmeta דיליה, והגוף ישוב

אל הַעֲפָר בְּשֶׁהִיה. הַיְהוֹדִי, בְּחִיוֹ טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא. בְּשִׁבֵּיל שְׁגַשְׁמָתוֹ עֹלָה לִמְקוֹם גָּבוֹהַ, וּגַשְׁאָר גַּפֵּשׂ הַבְּהִמִּית בְּגֻוף. וְעַל דָּא, זה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ. וְהַכּוֹתִי טָהוֹר. לִמְדַת הַדִּין, לְתַרְיוֹן אַילְנִין, חַד קְדִישָׁא, וְחַד מִסְאָבָא. מַה הוּא קְדִישָׁא, וּמַה הוּא מִסְאָבָא. מַה הַעֲבִיד אַיְבָא, הוּא קְדִישָׁא. וּמַה הַלָּא עֲבִיד אַיְבָא, הוּא מִסְאָבָא. וְדַיְן הוּא הַעֲבִיד צָל לְעַבּוֹדָה זָרָה. וְעַם כָּל דָּא הַם נִטְוּעִים בָּאָרֶץ, וְלַחֲדָר אַילְנָא אַיתָּה מִיְּן, וְלַאֲילְנָא אַחֲרִינָא אַיתָּה מִיְּן, וְעַם כָּל דָּא, אַילְנָא חַד יַעֲבִיד אַיְבָא, וְאַילְנָא חַד לֹא יַעֲבִיד אַיְבָא. בְּדוּגָמָא דָא, אַיְנוֹן יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי אֹמוֹת. תַּרְיוֹ אַילְנִין, דְּאַיְנוֹן גַּטְיעִין בָּאָרֶץ. דָּרוֹת קְדִישָׁא, וְרוֹת דִּמְסָאָבָא, דָא הוּא הַאַיְלָנוֹת, וְאַיְנוֹן בָּאָרֶץ חַדָּא, דְּאַיְנוֹן מִן גּוֹפָא, אַחֲנָא עַמְּנָא. וְלַחֲדָר אַיתָּה מִיְּן וַעֲבִיד אַיְבָא, דָא אִיהִי אָזְרִיתָא קְדִישָׁא דִּיּוֹרָא, שְׁגַמְשָׁלה לְמַיִם, שְׁגַגָּאמֶר (ישעה נָה) הוּא כָּל צָמָא לְכֹו לְמַיִם, וְאַיְן מִים אֶלְאָ תָוֹרָה.

וְעַל גּוֹפָא דִּיּוֹרָא אָמֶר, וְעַז עוֹשָׁה פָּרִי אָשָׁר זְרֻעוֹ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וְגוֹ. וִירִית גִּנְתָּא דְעַדָּן. וִירִית גּוֹפָא קְדִישָׁא דְלָעִילָא. וְגַהְגִּית גַשְׁמָתוֹ מָאוֹר הַשְׁכִּינָה.

וְאֵת אָמְרָתָךְ, דְּלִית אַיְבָא בָּאַילְנָא דִּמְסָאָבָא, לִמְה הַפְּסוֹק אָמֶר עַז עוֹשָׁה פָּרִי לְמַיִן. אֵין בָּאַיְבָא דְּאַילְנָא, הַעֲבִיד צָל לְעַבּוֹדָה זָרָה, שְׁיָאמְרוּ עַלְיוֹ הַעֲבִיד אַיְבָא, הַלָּא אֲכַלְיָן מִגְיָה, וְיִדְפְּנוּ הַרוּת. וְעַל זה אָמֶר, לֹא בַּן הַרְשָׁעִים בַּי

אם במוֹזִין גוֹן.

וְאֵית לְאַיְלָנָא דָא דְמַסְאָבָא מִינָן, וְלֹא יַעֲבֵד אַיְבָא, אֶלָא
כְּמָא דְאַמְרָנָא, בְּמוֹזִין אֲשֶׁר תַּדְפְּנוּ רֹוֹת. דָא אַוְרִיתָא
דְלַהּוֹן, דְכַתִּיב (תְּהִלִּים א') לֹא בְּן הַרְשָׁעִים כִּי אִם בְּמוֹזִין כֹּו'. מַה
שָׁאַיְן בְּן בְּיִשְׂרָאֵל, מַה בְּתִיב. וְהִיה בְּעֵץ שְׁתוֹל עַל פְּלַגִּי
מִים.

רַבִּי אָוְשָׁעָא אָמַר, בָּא וּרְאָה מַעַז הַדּוּת טֻוב וְרָע, זָרָע דָוד
כְּהָאֵי גִוְגָנָא עַז הַדּוּת טֻוב וְרָע. טֻוב מִצְדָּה אָבוֹת. וְרָע
מִצְדָּה אָמְהֹות, שְׁהִיוּ מִן הָאוֹמוֹת. וְעַם כָּל זה, לֹא אוֹמְרִים
דְלַהּוֹן הָטוֹת. בֵּין שָׁשָׁמָע רַבִּי אַלְעֹזֵר בֶּרְיּוֹסִי דָא בָא וְגַשְׁקוּ
בְּרָאָשו.

אָמַר רַבִּי חַסְדָּאי, רֹות מְצִנְיָוֹת שְׁבָחָם הִיאָתָה, וְגַנְגָּסָה
תַּחַת בְּגַפִּי הַשְּׁבִינָה, וַיֵּצֵא מִפְנֵה דָוד. וְהַטְלָכִים
הַתְּחִיבָה לְהִיּוֹת מִזְרָע דָוד, בְּדֵי שִׁיחָיו רְחַמְנִים וְאַכְזָרִים.
רְחַמְנִים מִצְדָּה אָב. וְאַכְזָרִים מִצְדָּה אִם. וַיְהִי וַיְהִי צְרִיךְ
לְהִיּוֹת בְּאֶחָד. וְלַפִּיכָה, זָרָע דָוד, נֹקֵם וְנוֹטֵר בְּגַחַש לְאוֹמוֹת
וּרְחַמְןָן לִיְשָׂרָאֵלים.

אָמַר רַבִּי חַלְפָּתָא, בְּשׁוֹשָׁנָה בֵּין הַחֹזֶחים, נוֹתָנָת רִיחַ טֻוב,
בְּךָ רֹות מִזְרָע הָאוֹמוֹת, נִתְנָה רִיחַ טֻוב לִפְנֵי הַקָּדוֹש
בָּרוּךְ הוּא. בְּשׁוֹשָׁנָה שְׁהַעֲלָתָה רִיחַ טֻוב, בְּךָ רֹות, מִפְעָשָׂה
הַטּוֹבִים נִבְגָּסָה תַּחַת בְּגַפִּי הַשְּׁבִינָה.

שָׁאַל רַבִּי פְּדָת, לְבִרְיהַ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי אִישׁ סּוֹכוֹ. רֹות, בֵּין

שְׁנַתְגִיָּרָה, מִפְנֵי מָה לֹא קָרְאוּה בְשָׁם אֶחָר. אָמַר
לַיה, בְּךָ שְׁמַעְתִּי, דִישָׁם אֶחָר הִיה לְהָ, וּבְשִׁנְשָׁאת לְמַחְלוֹן,
קָרְאוּ שְׁמָה רֹות. וּמִשָּׁם עַלְתָה בְשָׁם וְהָ. דָהָא בְשִׁנְשָׁאת
לְמַחְלוֹן נְתִגְיִירָה, וְלֹא לְאֶחָר זָמָן.

אָמַר לוֹ, וְהַכְתִיב אֶחָר פָה, (רות א) בְּאֵשֶׁר תַלְיִנִי אֶלְין,
וְאֶלְהִיךְ אֱלֹהִי וּבוֹי, הַרְבָה הַתְּרוֹאות עֲשָׂתָה נָעָמִי,
כְּדַתְנִינָן, וּבְכָלָן קָבָלה עַלְיהָ. וְאָם נְתִגְיִירָה קָוָדָם, לְמָה לְהָ
הַשְׁתָא כּוֹלִי הָאֵי.

אָמַר לוֹ, חָם וְשָׁלוֹם שִׁנְשָׁאת מַחְלוֹן, וְהִיא גּוֹיָה, אֶלְאָ
בְשִׁנְשָׁאת נְתִגְיִירָה, וּבְחִזְקוֹת אִימָת בְעַלְהָ עַמְדָה הִיא
וְעַרְפָה, בְעַגְנִין וְהָ. בֵין שְׁמָתוֹ בְעַלְיהָן, עַרְפָה חִזְרָה
לְסֻוְרָהָנָה, וְרוֹת עַמְדָה בְטֻמָה. דָכְתִיב, (שם) הַגָּה שְׁבָה
יְבַמְתַךְ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהִיכָה (שם) וְרוֹת דָבָקה בָהּ, בְמָוֶ
שְׁחִיתָה בְתִחְיָה. בֵין שְׁמָתָה בְעַלְהָ, בְּרַצְוֹנָה דָבָקה בְתּוֹרָה.
אָמַר לוֹ, שְׁמַעַת מָה שְׁמָה בְתִחְיָה. אָמַר לַיה, גִילִית שְׁמָה.
בְשִׁנְשָׁאת מַחְלוֹן, קָרָא לְשָׁמָה רֹות. עַרְפָה, הַרְפָה
שְׁמָה, וְחִזְרָה לְסֻרְחֹזָה, וְלְשָׁמָה, וְלְעַמָּה, וְלְאֱלֹהִיכָה. דָכְתִיב
הַגָּה שְׁבָה יְבַמְתַךְ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהִיכָה. אֶל עַמָּה, לְהַקְרָא
בְשֵׁם הָרָאשׁוֹן. וְאֶל אֱלֹהִיכָה, לְעַבְוד עֲבוֹדָה זָרָה.

רַבִי רְחוּמָאי, וַרְבִי קִיסְמִי בֶן גִּירִי, הוּו שְׁבִיחִי בְהַדִּי הַדִּי
בְאֹנוֹ, מִשְׁבַת לְשָׁבַת. יוֹמָא חֶר הָוּ יִתְבִי, וַרְבִי
רְחוּמָאי הָוּה יִתְבִי וְדָרְשִׁי, וְעַמָּא יִתְבִי קִמְיִה. פָתָח וְאָמַר,

(ישעה כה) על בן באורים בבדו ה'. מי באורים. אלו אורים ותומים.

דבר אחר. באורים: בשתי אישות, שהם בציון ובירושלים. בכתב, (שם לא) נאם ה' אשר אור לו בציון ותנוור לו בירושלים. ואין בני אדם יודעים בהם.

בציון ובירושלים בלבד סלקא דעתך. אלא, במו בציון וירושלים דא עם דא, הקא נמי אילין דא עם דא, והם בעין זכר ונקבה. והוא אש של זכר, חלוש. ושל נקבה, חזק. זה אצל ציון, וזה אצל ירושלים.

ואין לך אדם בעולם, שאין לו שתי אישות אלו, והם נקרים יוצר הרע ויוצר הטוב. והקדוש ברוך הוא נתנים לבני אדם, כדי לנחותם בהם. והכתוב אמר, על בן באורים בברדו ה', בהם האדם מכבד לكونו.

שער אחד יש תחת ציון, והוא תחת הארץ אלפיים אמות על אלפיים אמות, והתחלה האש, הוא דק וחלוש. והשער ההוא נקראת צפוןית, ומשם הולך ומתרפשת עד ירושלים, מקום הר הבית, עד מקום שעומד כל זכר להראות את פניהם האדון ה' צבאות.

מי טעם. מפני שם תחת הר הבית, שעומד לפני העזרה, מתחתיו, שיעור שלש מאות וששים וחמשה אמות בפלים האש. אבל למעלה, האש אינו בזער בתנור חזק. ולמטה, האש הוגמת הערלה, החופפת על הברית,

והיא למתה.

ועל בן כל זכר שיש לו ברית נרשם, עומדים עליו לפני האדון ה'. ומפניו בה, על בן באורי"ם כבודו ה'. באור של ציון, ואור של ירושלים.

שער התנור החזק, נקרא ערל. ובשהוזרים עומדים עליו, נשקע אותו האש עד תהום רבה. והוא אש של גיהנם. ויש לו שבעה שמות לייצר הארץ, ואלו הן: רע. טמא. שטן. שונא. אבן מבשול. ערל. צפוני. ושבעה שמות לגיהנם, ואלו הם: בור. שחטה. דזמה. טית הין. שאול. צלמות. ארץ תחתית. שבעה פתחים יש לגיהנם, בנגד זו שמות שיש לו. ומדורות הן זו על זו, ובוכן מדורות מומגנים לרשעים לדון שם. גוףן בלה בקבר, ונשפטו נשפט, והאש אובלתן. מדור הראשון בור. והוא מדור העליון, ושם בפה בתות של מלאכי חבלה, בעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. בדור השני הוה נקרא בור, בו בפה ביתות של מלאכי חבלה, בעין נחשים השrapים, אשר אין להם לחש.

ושלשה מומגנים שולטים בגיהנם, מתחת ידי דומה. והם: משחית, אף, חמלה. ובכל האחרים מומגנים תחתם. ובכל אותם המומגנים רצים ושבים, ודניין בהם נפשותן של רשעים.

ובכל אותם בתות של מלאכי חבלה, בולם מרעים גיהנם,

ונשמע קולם בركיע. וקול הרשעים בגיהנם, צוחין ואומרים, ווי ווי, ואין מרחם עליהם.

ועל כל אלו השלשה ממוגנים, עם שאר בתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר קרא עליהו, (ישעה ס) קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלים גמול לאזיביו. בנגד נ' משחיתים הלו, ששלטים כל ימי השבוע. מזמן תפילה ערבית, כל הלילה, בגין לאוֹן אשר היה במחשד מעשיהם וגנו, ומהרקרים הרהוריהם על משבותם. ועליהם אמר הכתוב, (שם כט) והיה במחשד מעשיהם וגנו. (מicha ב) הוא חשבי און ופعلיו רע על משבותם וגנו. ובין שהתחילו, גומרים ביום על כולם. אבל התחלה הדיין ברשעים בגיהנם, משתחשד הלילה. ועל זה נקראים לילות. במה ראת אמר, (שה"ש ו) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדרי, מפחדה של גיהנם.

ולפיכך תקנו בתפלה ערבית, כל ימי השבוע, והוא רחים יכפר עון. על כי מאותה שעה שתחש, בגין את הרשעים בגיהנם, על ידי הטשחיתים, שהם משחית אף וחימה. ובולם נכללים בהאי דהוא רחים. משחית, הדוא הוא דכתיב, (תהילים עה) ולא ישחת. את, דכתיב והרבה להшиб אףו. חממה, דכתיב ולא עיר כל חמתו.

ולפיכך תקנו, לומר והוא רחים ביום החול ולא בשבת. שביבון שנכנים שבת, מסתלק הדיין מן העולם,

והָרְשָׁעִים בְּגַיהֲנָם יִשׁ לָהֶם מִנוֹחָה, וּמְלָאֵכִי חֶבְלָה אֵינָם שׂוֹלְטִין עֲלֵיכֶם מִשְׁעָה שְׁקִידָשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אָוּמָרִים בְּעֶרֶב שְׁבָת וְהִוא רְחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעַזֵּרוּ מְלָאֵכִי חֶבְלָה. וְלֹפֶכֶד הוּא אָסּוֹר מִפְנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, הַמְגִין עַל הָרְשָׁעִים בְּשְׁבָת, לְהֹרוֹת שְׁבָר נְסִתָּלָקָה הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וּבָר אֵין רִשְׁוֹת לְמַחְבָּלִים לְחַבֵּל.

לְסִגְנָטָרָא, דְּהֹוה מֶלֶךְ לְחַיִּיאָא. אַתָּא מֶלֶךְ לְאַגְּנָא עַלְוִי, וְשִׁנְוִיה קְמִיה. בֵּין דְּקָאִים קְמִי מֶלֶךְ, מִאן דְּאָגְנִים לֵיה בְּמֶלֶקְיוֹתָא, לֹאו קָלְנָא שֶׁל מֶלֶךְ הוּא. כֵּה מֶלֶךְ אִיהוּ שְׁבָת, נְטִיל לְחַיִּיבִי רַגְיָהָנָם קְמִיה, וְאֵגִין עַלְיָהוּ. וּבְלִ סִגְנִירִין מִתְעַבְּרִין מִקְמִי מֶלֶךְ. מִאן דְּגַטֵּל רַצְוֹעָה קְמִי מֶלֶךְ וְאָגְנִים לְהֹו, לֹאו קָלְנָא דְּמֶלֶךְ הָוּא. וְהִוא הַדִּין שָׁאִין לֹזֶר שׂוֹמֵר עַמוֹּו יִשְׂרָאֵל.

בְּהָאִי מַהְזָּר, דְּגִין לְאָוֹתָן שְׁקוֹטְפִין מִלוֹחָה עַלִי שִׁיחָ, הַמְפִסִּיקִים דְּבָרִים שְׁגַתְנוּ בְּלוֹחוֹת, עַלִי שִׁיחָה בְּטִילָה. וְאָוֹתָם שָׁאִין נֹזְגִּין כְּבָוד בְּתַלְמִידִי חֲכָמִים, וְאֵין דְּגִין בְּפָקוּם הָזָה לְמִבְזָה תַּלְמִיד חָכָם, בֵּי דְּגִין אָוֹתוֹ בְּטִיטָה הַיּוֹן.

וּבְמַדּוֹר הָרָאשָׁון מַוְרִידִין וְדְגִין הַמִּבְזָה תַּלְמִיד חָכָם בְּלָבוֹ, אָפָּעַל פִּי שְׁכָבְדּוֹם לְפָנֵי אַחֲרִים. וְהַמְקָלֵל חַרְשָׁ, וּבְיוֹצֵא בָּהֶם. וְהַעֲוֹבֵר אֲחֹורִי בֵּית הַבְּגָשָׁה, בְּשֻׁעָה שְׁהַצִּיבָּר מִתְפְּלִילִים. וְהַמְסִפֵּר שְׁבָח חָבְרוֹ בְּפָנֵי מַי שְׁשׁוֹנָאים אָוֹתוֹ

לְרַעָה. וְכֹל אֶלְגּוֹ, וּבִיּוֹצָא בָּהֶם, נִיהוֹגִין בַּמְדֹור הַרְאָשׁוֹן. הַמְדֹור הַשְׁנִי, הוּא נִקְרָא שְׁחַת. וְהַוָּא אֲשֵׁר יַרְוֹקָה. וְאֵין שֵׁם כִּי אֵם חֹזֶק, וְאֵין שֵׁם רְחָמִים בְּלָל. וְשֵׁם דָּנִין, כִּל הַמְּסֻפְרִין אַחֲרֵי מִטְהָרָן שֶׁל תַּלְמִידִי חֲכָמִים. וְהַמְּלָבִין פְּנֵי חֶבְרוֹן בָּרְבִּים. וְאֶפְרַילוֹ בְּהַלְכָה, שֶׁלָּא לְלֹמַד מִמֶּנּוּ. וְהַמְּתִגָּאָה שֶׁלָּא לִשְׁם שְׁמִים. וְהַמְּתִבְבִּרְד בְּקָלוֹן שֶׁל חֶבְירָוּ. וְהַיּוֹדָע בְּחֶבְרוֹן שִׁיבְשָׁל בְּדָבָרִים אוֹ בְּהַלְכָה אַחֲת, וְהֵם בָּעֵיר אַחֲת, וְאֵינוֹ מַודְיעָו קָוְדָם שִׁיבְשָׁל, וְיִשְׁמַח הוּא אוֹ אַחֲרִים. וְמֵי שִׁיַּשׁ לוֹ בֵּית הַבְּגָשָׁת בָּעֵירָוּ וְאֵינוֹ נִכְנֵס בָּה לְהַתְפִּילָל. וְמֵי שָׁאַיָּנוּ נִנְחָה לְחֶבְירָוּ בְּהַלְכָה. וְהַאֲוָלָם מִסְעִידָה שָׁאַיָּנה מִסְפְּקָת לְבָעֵלִיהָ. וְהַמְּגַבִּיהָ יָדוֹ עַל חֶבְירָוּ, אֲפִלָּעַל פִּי שֶׁלָּא הַבָּהּוּ. וְמֵי שִׁמְקָלֵל בְּשָׁחוֹק לְחֶבְרוֹן, בְּעַבְנֵין שִׁיגְיָע לוֹ בּוֹשָׁת. כִּל אֶלְוּ נִהוֹגִים שֵׁם בַּמְדֹור זֶה, וְכִל בִּיּוֹצָא בָּהֶם.

הַמְדֹור הַשְׁלִישִׁי, הוּא נִקְרָא דּוֹמָה. וְשֵׁם נִהוֹגִים כִּל אַוְתָן גַּפִּי הַרְוִית, הַמְּתִגָּאָים בְּלָבָם בְּהַלְכָה לְפָנֵי הָעָם, שֶׁלָּא לִשְׁם שְׁמִים. וְהַמְּסֻפְרִים לְשׁוֹן הַרְעָה. וְהַמְּגִנִּים לְבוֹם בְּהַזְרָאָה. וְהַקְּדוֹן אֶת חֶבְרוֹן לְבָפְתַח חֹזֶבֶת. וְהַמְּלֹווֹת לְחֶבְרוֹן בָּרְבִּית. וְהַמְּגִנָּה פְּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלָּא בְּהַלְכָה. וְמֵי שָׁאַיָּנוּ עֹונָה אַמְּן אַחֲר הַמְּבָרֶךָ. וְמֵי שְׁעוֹשָׁה תְּפִלָּתוֹ פִּיסְקִי פִּיסְקִי. בְּגַ�זְן הַמְּסֻפְרִ בְּתִפְלַתּוֹ, וְחוֹזֵר וְאֹמֵר דָּבָר אַחֲרֵי, וְחוֹזֵר וְמִפְסִיק, וְהַוָּא נִקְרָא פִּיסְקִי פִּיסְקִי. וְהַמְּתִלְוֹצִין עַל חֶבְרוֹן, וְעַל הַזָּקָן שְׁשָׁבָח תְּלִמְדֹדוֹ. וְהַרְוֹאָה דָּבָר עֲרוֹה בְּחֶבְרוֹן וְאֵינוֹ מַודְיעָו בֵּין

לִבְינוֹ. כֹּל אֱלֹהֶ גָּדוֹגִין שֵׁם, וְכֹל בַּיּוֹצָא בָּהֶם.
 הַמְּדֹרֶר הַרְבִּיעִי, נִקְרָא טִיט הַיּוֹן. וְשֵׁם גָּדוֹגִין, כֹּל אָוֹתֶן גַּפְיִ
 הַרוּתֶה. וְכֹל אָוֹתֶן הַעֲזָגִין עֲזָות לְעָנִים וּמְדוּקָאִין.
 וְהַרְזֹאָה לְעָנִי בְּדוֹחֵק וְאַיִלּוֹ מְלוֹווָה, עַד שִׁמְבָקֵשׁ מִמְּנָנוֹ
 הַגָּאָתֶה. וְכֹל אָוֹתֶם הַיּוֹדָעִים עֲדָות לְעָנִי וְאַיִלּוֹ מְדוּעִים.
 וְהַעֲזִיק שְׁבָר שְׁבֵיר. וְהַמּוֹצִיא אָרֶע לְבָטָלה. וְהַבָּא עַל גַּוִּיהִ
 וְגַדָּה. וְהַמְּמַשְׁכֵן לְעָנִי וְאַיִלּוֹ מְחוּזֵר לוֹ מִשְׁבְּנוֹתֵיו בְּשָׁאַיִן לוֹ
 דָּבָר אַחֲרֵי. וְהַמְּטָה מְשֻׁפְטָה. וְהַלּוֹקָח שׂוֹחֵד. פּוֹלָם גָּדוֹגִים
 בַּמְּדֹרֶר הַזֶּה.

הַמְּדֹרֶר הַחַמִּישִׁי, נִקְרָא שָׁאֹול. וְשֵׁם גָּדוֹגִים הַמִּגְנִים,
 וְהַמוֹּסְרִים, וְהַאֲפִיקּוֹרִים, וְהַכּוֹפְרִים בְּתֹורָה,
 וְהַכּוֹפְרִים בְּתִחְיַת הַמְתִים. עַל אֱלֹהֶ גָּאוֹמֶר, (איוב ז) כָּלָה עָנָן
 וַיָּלֹךְ בֶּן יוֹרֵד שָׁאֹול לֹא יָעַלְהָ. וְעַל שָׁאָר הַחֽוֹטָאִים בְּתִיבָּה,
 (שמואל א ב) ה' מִמְּיתָה וּמִתְּחִיה מַזְרִיד שָׁאֹול וַיָּעַל.

הַמְּדֹרֶר הַשְּׁשִׁי, נִקְרָא צְלָמֹות. וְשֵׁם גָּדוֹגִין, כֹּל אָוֹתֶן שְׁשַׁבְּבוֹ
 עִם אֲמוֹתָן, וְגַדָּה. הַמְּדֹרֶר הַשְּׁבִיעִי, נִקְרָא אֶרֶץ
 תְּחִתָּה, הַיּוֹרֵד לְשֵׁם, שׁוֹב אַיִלּוֹ עֹזֶלֶת. וְעַלְיָהָם גָּאוֹמֶר, (מלacci
 וְעַסּוֹתָם רְשָׁעִים וְגוֹ).

וְכֹל אֶלְוָה הַמְּדֹרוֹת, אֲשֶׁר אָוָבָלָה דּוֹלְקָת לִיְלָה וַיּוֹם לְנִפְשׁוֹתָם
 שֶׁל רְשָׁעִים. יִשְׁ מֵשְׁנִיקָרָא רְשָׁעָ, וְגַיְדָוּ בְּגִיהָנָם יַ"ב
 חֶדֶשׁ. רְשָׁע גָּמוֹר שָׁאַיִן לוֹ הַרְהֹר תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ תְּקִנָּה,
 וְגַיְדָוּ לְעוֹלָם בְּגִיהָנָם. רְבָנָן אָמָרִי, רְשָׁע גַּיְדָוּן בְּגִיהָנָם שְׁחָה

חֶדְשִׁים. רְשָׁע גָּמָר, שְׁנַיִם עֲשֵׂר חֶדְשׁ. וְהַגִּי מִילִי בְּשַׁהְרָהָרוֹ לְעֵשָׂות תְּשׁוֹבָה, וְמִתְנוֹ. אָבֶל אָמַם לֹא הָרְהָרוֹ לְעֵשָׂות תְּשׁוֹבָה, וְלֹא עָשָׂו תְּשׁוֹבָה, עַלְיָהֶם הַפְּסֻוק אָמַר, (ישעיה ס) וַיֵּצְאוּ וְרָאָו בְּפֶגֶרֶי הָאָנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בֵּין גַּנּוּ.

וְאָמַר רַبִּי רְחוּמָאי, בְּשִׁגְירָשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם הָרָאשׁוֹן מִןْ עָדָן, נִתְיִירָא מַטְדוֹר זֶה הַגְּקָרָא אָרֶץ תְּחִתָּית, מִפְנֵי שְׁאַיִן לוֹ שְׁיעָור. וַיַּעַל זֶה נְאָמָר, (איוב י) אָרֶץ עָפָתָה בָּמוֹ אָפָל צְלָמֹות וְלֹא סְדָרִים וְתִפְעָעָבָם אָפָל. מָה עָשָׂה. עָשָׂה תְּשׁוֹבָה, וְגַבְגָּס בְּמַי גִּיחֹן עַד צְנָאָרוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַלְיוֹן, וַסְלַקְוּ לִמְקוֹם הַגְּקָרָא אָדָמָה. שֶׁהִיא אַחַת מִשְׁבָּעָה אָרֶצּוֹת, וְשֶׁם הַוְּלִיד אֶת קַיּוֹן וְהַבָּל.

בְּשַׁהְרָג קַיּוֹן אֶת הַבָּל, גַּזֵּר עַלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת גַּעַנְד בְּאָרֶץ. מָה בְּתִיב. (בראשית ד) הַן גַּרְשָׂתְ אַתְיִ הַיּוֹם מַעַל פְנֵי הָאָדָמָה וְגַ�ו, וְהִיִּתְיִ נַע וַנְד בְּאָרֶץ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבְּלוּ בְתְשׁוֹבָה, וַסְלַקְוּ לְאַרְקָא.

בְּשִׁנְזּוֹלֶד שִׁת, סַלְקָו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרָאשׁוֹן לְמַעַלָה מִכָּל הָאָרֶצּוֹת, לְתִבְלָל. בִּמְקוֹם אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִבְרוֹן. וְשֶׁם חִצְבָּ לֹא קָבֵר, וַעֲשָׂה מַעֲרָה לְפָנִים מַמְעָרָה, סְמוֹךְ לְגַן עָדָן. וְשֶׁם הִתְהַקֵּרְתָו. וְקִבְּוּרָת אָבָרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, וְהָאָמָהוֹת.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מַעֲרָת הַמְּבָפְלָה, סְמוֹךְ לְפָתָח גַּן עָדָן.

בשעה שמתה חוה, בא אדם לקברה שם. ושם הריח, מריחות גן עדן, באotta הריח שהיה שם. רצח להצוב יותר, יצתה בת קול ואמרה כיך. באotta שעה עמד, ולא חצב יותר, ושם נקבר. מי נתעסך בו. שת בנו, שהוא היה בדמותו ובצלמו.

אמר רבי רחומאי, הקדוש ברוך הוא נתעסך בו בשנוצאר, ונתחעסך בו בשפת. ולא היה מי שיודע בו, עד שבא אברהם אברהם אבינו עליו השלום, ונכנים לשם, וראה אותו, והריח ריח בשמות של גן עדן, ושמע קול מלאכי השרת אומרים, אדם הראשון קבור שם, ואברהם יצחק ויעקב מוכנים יהיה למקום זהה. ראה הנר דולק, ויצא. מיד היה תאוטו על המקום הזה.

אמר רב הינא, קודם שבא אברהם, רבים היו מבקשים ליקבר שם, ומלאכי השרת היו שומרים המקום, ורואים אש דולקת שם, ולא יכלו לבנוס, עד שבא אברהם ונכנים, וקנה את המקום.

רבי נחמי פתח, בראשית ב ויטע ה אלחים גן בעדן מקדם וגנו. בsharp;רא הקדוש ברוך הוא אדם הראשון, מבית המקדש בראו, ומעפר בית המקדש נטול, וברא אותן. בין שברא אותו, ועמד על רגליו, בא כל הבריות להשתחוות לו.

מה עשה הקדוש ברוך הוא. נטלו ממשם, והכניסו לנו עדן,

וְעַשָּׂה לוֹ עִשָּׂר חֻופוֹת, בְּדוֹגָמָת י' חֻופוֹת שְׁעִתִּיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַשׂוֹת לְצִדְיקִים בְּגַן עָדָן לְעַתִּיד לְבָא. וּמְלָאֵבי הַשִּׁירָת הִי יוֹרְדִין וְעוֹלֵין, וְעוֹשִׁים שְׁמָחָה לְפָנָיו, וְנַתֵּן לוֹ חֲכֶמֶת עַלְיוֹנָה.

וּבְשִׁירֵד סְמָאֵם לֵיהֶ מִשְׁמֵי מָרוֹם, רָאָה מַעַלְתוֹ שֶׁל אָדָם, וּמְלָאֵבי הַשִּׁירָת מִשְׁמָשִׁין לְפָנָיו בְּחֻופָתוֹ, וַיַּרְא בְּעֵינָיו. מָה עָשָׂה. נִטְלָן נַחַשׁ כְּמַיִן גָּמָל, וַיַּרְכֵב עַלְיוֹן, וַיַּרְדַּ וַיַּפְתַּח אֹתוֹ, עַד שַׁעַר מָאֵם יוֹצְרוֹ.

וּמָהוּ שַׁעַר. רַבִּי אַלְכָסְנְדְרִי אָמַר, רוח זנוּנים נִכְנָס בְּתוֹכוֹ. רַבִּי חַזְקִיָּה אָמַר, רוח הַטוֹמָאָה הִיהָה בָוּ, וַעֲבָר מָאֵם יוֹצְרוֹ. בֵּין שַׁעַר, נִגְלָה עַלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגַרְשׁוֹ מִנּוֹ עָדָן, וְגַזְוֹר עַלְיוֹן י' גַּזְוֹרוֹת, וְעַל חֹוה עִשָּׂר גַּזְוֹרוֹת, וְעַל הַנַּחַשׁ עִשָּׂר, וְעַל הַאֲדָמָה תְּשֻׁעה גַּזְוֹרוֹת. גַּמְצָאוּ אַרְבָּעִים חָסֶר אַחַת, בְּגַגְדָּל אַרְבָּעִים מֶלֶךְיּוֹת שְׁגַתְחִיב הַרְשָׁעָה בְּבֵית דִין. לְסוֹפֵר עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְּלוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַחִיא שְׁעִתָּה. דָאֵם רַבִּי יְהוֹדָה בֶּן שְׁלֹומָן, מַאי דְבָתִיב (תהלים לט) שְׁמָעָה תְּפִלְתִּי ה' וִישׁוּעָתִי הָאָזִינָה אֶל דְמַעַתִּי אֶל תְּחִרְשָׁבִי גַּר אַנְכִי עַטְהָ. דָוִד מְלָכָא אָמַר דָא. דָאֵם רַבִּי בּוֹן בֶּן חִמָא, אָמַר דָוִד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִיהוּ קָרִיב *). לְכָל אַיִן דָקְרָאָן לֵיהֶ.

פָתָח וְאָמַר הָאֵי קָרָא, (תהלים קמָה) קָרוֹב ה' לְכָל קָרָאָיו לְכָל אֲשֶׁר יָקְרָאָהוּ בְּאֶמֶת. דָהָא בָּל אַיִן דָקְרָאָן בְּאֶמֶת

לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרִיב לֹזֶן, וּמְקַבֵּל
לוֹזֶן, וּקְנִידָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָא בְּעֵי.

וּרְעוֹתָא דָּבָר נֶשֶׁר, חַשִּׁיבָה קְמִיה מִבְּלָקְרָבְנִין וּעַלְיוֹן דָּכְלָל
עַלְמָא. כִּיּוֹן דָּבָר נֶשֶׁר שְׂיוִי רְעוֹתָה בְּתִשְׁוִיבָה, לִית
תְּרֻעָא בְּכָל אַינְנוּן רְקִיעִין, דְּלֹא פָתָח לְגַבִּיה. קְרָבְנָא דָּבָר
נֶשֶׁר, בְּלֹבָא וּרְעוֹתָא תְּלִיאָ. דָּכְתִּיב, וְהַתְּנוֹדָה אֲשֶׁר חַטָּא
עַלְיהָ. וְהַתְּנוֹדָה עַלְיוֹן. וּכְזָא בְּלֹבָא תְּלִיאָ.

רַבִּי נְחוּנִיא בֶּן הַקָּנָה אָמַר לְחַכְמִים. בְּנִי, חַיִּיכְם, אֵין קָרוֹב
לְפָנֵי הַמְּקוֹם, בְּלֹבּוֹ שֶׁל אָדָם, וּנִיחָא קְמִיה יוֹתֵר מִכָּל
קְרָבְנִין וּעַלְיוֹן דָּכְלָל עַלְמָא.

מִאן דִּתְיִיב בְּתִעְנִיתָא, וַיְשִׁוֵּי לְבִיה וּרְעוֹתָה, אֵיתָהוּ מְקַרִּיב
קְרָבָנו שְׁלָם, דְּנִיחָא לֵיה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּמְקַרִּיב
קְמִיה תְּרֵבָה וְדִמְיה וּנוֹפִיה, וּמְקַרִּיב קְמִיה אִישָׁא וּרִיחָא
דְּפּוּמִיה, וּלֹבָא וּרְעוֹתָא אַתְּקָרִי מִזְבֵּחַ פְּרָה.

קְרָבָנו אַתְּפָלָג לְכָמָה סְטֶרִין, לְכָמָה חֹלְקִין. תִּעְנִית דָּבָר נֶשֶׁר
אַתְּפָלָג לְכָמָה סְטֶרִין, לְכָמָה חֹלְקִין. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא לֹא נִטְלָ מִפּוֹלָא, אֶלָּא לְבָא וּרְעוֹתָא.

וְתִּלְתָּא מַלְכִין אַינְנוּ בְּגַוְפָּא: מַזְחָא. וּלֹבָא. וּכְבָדָא. מַזְחָא,
אֲכִילָמָן בּוֹלָא, וַיְהִיבָ לְלֹבָא. לְבָא אֲכִילָמָן בּוֹלָא,
וַיְהִיבָ לְכְבָדָא. הַכְּבָדָה הוּא יְהִיבָ לְכּוֹלָא. שְׁנָאָמָר, (קהלת א) בְּלַ
הַגְּחָלִים הַזְּלָכִים אֶל הַיּוֹם וְהִיּוֹ אַיִּגְנוּ מְלָא. וְהַוָּא בְּדוֹגָמָת יָם.
וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִקְבָּלָן.

ליית לך בכל עלמא, דקיימי קפיה, אלא תשובה וצלוותא דבר נש. ואמר רבי יהודה, תלת זיני תשובה הבא בהאי קרא. תפלה. שׁוּעה. דמעה. ובלהו בהאי קרא כתיבי, ב (תהילים לט) שׁמַעָה תפְלֵתִי ה' ושׁוֹעֲתִי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

בליהו תלתא חשיבי לפני קורשא בריך הוא, ומבולחו לא חשיב מניניהו, בר דמעה. זהא בדמעין אוזלא לבא ורעותא וכל גופא. תליסר תרעין עליון קמי הקדוש בריך הוא.

תפלה, דכתיב ביה שׁמַעָה, דכתיב שׁמַעָה תפְלֵתִי ה'. שׁוּעה, דכתיב ושׁוֹעֲתִי האזינה. דמעה, לאו בהני, אלא יתר מפולא, דכתיב אל דמעתי אל תחרש.

מאי בין האי להאי. רבגון דקיסרי, ורבו אלעזר בר יוסי אמר, תפלה, לומדין דבר נש צלי צלווהה, והקדוש ברוך הוא שומע, אבל לא בעי למיעבר שאילתיה, ושתיק מגיה, ולא אשגח ביה, זהא לא בתיב ביה אלא שׁמַעָה. שׁוּעה איהו יתר מתפלה, מצוח ברעותא לדבא לקפיה מריה. ובגין דשוו רעותא יתר, בתיב ביה האזינה, במאן דארבין אויניה גבי היהיא מלחה, עם כל דא שתיק, ולא בעי למיעבר רעותה. אבל דמעה, איהי בלבא וברעותא דבל גופא, ובגין בז בתיב ביה, אל דמעתי אל תחרש.

וּרְבָּנֵן אָמֵרִי, לֹא כֶל דָמְעַין עַלְיִן קְמִיה מַלְכָא. דָמְעַין
דָרוֹגָנוֹא, וְדָמְעַין דָמוֹסָר הַיּוֹן עַל חֲבִירֹו לֹא עַלְיִן
קְמִיה דַמְלָכָא. אֶלָא דָמְעַין דָצְלוֹתָא וְדָתְשׁוֹבָה, וְדָבָעַיִן
בְעוֹתָא מְגוֹ עֲקָתָא. בְלָהו בְקָעִין רְקִיעִין, וְפְתָחִי תְרָעִין,
וְעַלְיִן קְמִיה דַמְלָכָא.

דָתְגִינָן, בְיוֹמָא דָאַתְחָרְבָ בַי מַקְדָשָא, בֶל תְרָעִין גַגְעָלוֹ,
וְתְרָעִין דָמְעַין לֹא גַגְעָלוֹ. מַה בְתִיב בְחַזְקִיחָה,
(ישעה לה) שְׁמַעְתִּי אֶת תְפִלָתָה רְאִיתִי אֶת דָמָעָתָה. רְאִיתָה
מִמְשָׁ מְגוֹ דָמְעַין.

וְלֹזְמָנִין דָאַתִּי מַה בְתִיב. (שם כה) וְמַחָה ה' אֱלֹהִים דָמָעָה מַעַל
כֶל פָנִים. אַיִת דָמְעַין לְטָב, וְאַיִת דָמְעַין לְבִישׁ,
לְטָב, דִיאַצֵר הַטּוֹב. דְבִישׁ, דִיאַצֵר הַרְעָע. עַל הַגִּי דָמְעַין דַעֲקוֹן,
וְדָמְעַין דָצְלוֹתָא, בְתִיב, (ירמיה לא) בְבָכִי יְבֹאוּ וּבְתְחִנּוֹנִים
אֹבוֹילִם.

*) רְבִי בָרוּסְפָדָאי חַלְשָׁ, עַל לְגַבִיה רְבִי יוֹסִי בָן קָסְמָא
וּרְבָנֵן, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְשַׁבְתָא הַוּה. חַמְוגִיה דְהֻוו
בְבִי, וְלֹבֶתֶר חַיִיךְ, אַדְחָבִי דְמִידָה. אָמְרוּ יוֹם שְׁבַת הַוּה,
אַסּוֹר לְטַלְטָלוֹ, וְטָרַחָ אָוחָרָא לֹא אַצְטְרִיךְ, שְׁבָקוֹהוּ.
קָם ר' יַחְנָן וְדָרִישׁ, (רות א) וַיָּמָת אַלְיִמְלָךְ אִישׁ גַעֲמִי וְתַשְׁאָר
הִיא וְשַׁנִי בְגִיהָ. מַת אַלְיִמְלָךְ, נְשָׁאָרוּ בְגִיהָ, לְאַתְנַחַמָא
בְהַזּוֹן, דְאַשְׁתָאָרוּ תְרִין בְנוֹי, לְאַשְׁלָמָא דְוַכְתָא דְאַלְיִמְלָךְ,
דְהֻוו נְשַׁמְתָא לְגַשְׁמָתָא.

לְבַתֵּר מֵהַבָּיִב, וַיַּמְתוּ גַם שְׁנֵי הַמְּחֻלָּזִים וּכְלִיוֹן, רֹוחַ
דָּקָוְדָּשָׁא, וְרוּחַ דָּמָסָאָבָא. הַשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל
תְּבִירוּ. נְשֶׁמֶתָּא לְגַשְׁמָתָא דָקָוְדָשָׁא שְׁהָוָא י', וְרוּחַ הַשְׁכָלִית
שְׁהָוָא וְאַ"ו, לֹא יִמְתוּן, אֲלֹא אָדָם יוֹרֵד מְגַדוֹּלָתוֹ נִקְרָא מַתָּ.
אָוֹפָהָא, כִּד מִתְּרַבֵּי אַלְיעָזָר, גַּחֲמָתָא בְּרַבְנָן דָאַשְׁתָּאָרָנוּ,
וְאַינְנוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נֹרִי וְחַבְרִיוּ. מִיתוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
נֹרִי וְחַבְרִיוּ, אַשְׁתָּאָר ר' בְּרוּסְפְּדָאי. וְהַשְׁתָּא חַבְרָנָא רַבִּי
בְּרוּסְפְּדָאי דְמִיתָהָא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ.

עַד דָהּוּ יִתְבִּי. רַבִּי חַלְקִיהָ דָהּוּ גַּבְיהָ, חַמָּא לֵיהָ דָאַהְדָּרוּ
דְמַעַין עַל אַנְפּוֹי, וְחוֹכָא בְּפּוּמִיהָ. קִרְאָ לֵיהָ לַרְבִּי יוֹחָנָן
וְלַחֲבָרִיאָ, חַמְגִינִיהָ בְּדְמַעַין עַל אַנְפּוֹי, וְחוֹכָא בְּפּוּמִיהָ,
אָמְרוּ וְדָאי לֹא מִיתָ.

יִתְבּוּ, וְלֹא שְׁבָקוּ בָּר נְשׁ לְמַקְרָב גַּבְיהָ. בְּרַמְשָׁא אָפְתָח
עַינְיוֹ, שָׁאַל מֵיאָ לְמַשְׁתִּי, קִרְיבָּנוּ לְגַבְיהָ רַבִּי יוֹחָנָן
וְרַבְנָן. אָמַר לוֹן, רְבּוֹתִי, זִילּוּ בְּשָׁלוּם, לְמַחר תּוּבוּ לְגַבְאיָ,
וְאִימָא לְכוֹן מַאי דְחַמִּינָא, וּפְקִידָוּ לֵי לְהֹדִיעַ לְחַבְרִיאָ.

דְהַשְׁתָּא אַצְטָרִיכָנָא לְאַתְקָנָא בֶּל מַלְיָן דְחַמִּינָא, וּבְהָאִ
לִילְיָא דְהַיְנָא תְּפִזָּן, עַל מַא אַחֲרָא חַמִּינָא, וְלֹא
יַדְעַנָּא מַאי הָווִי. אָמְרוּ לְבִתִּי דָלָא יִקְרָבָוּ לְגַבְאיָ, וְלֹא יְהָא
בָּר נְשׁ הָכָא. אָזְלָוּ בְּלָהּוּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אַשְׁתָּאָר תְּפִזָּן, וְלֹא
קִרְיב גַּבְיהָ בֶּל הָהּוּא לִילְיָא.

כִּד הָהּוּא נְהִיר יוֹמָא, חַמְגִינִיהָ דָהּוּ מִשְׁתְּעִי, וּבְבִי. וְלֹא יַדְעַי

מִידִי. קָם וַיַּתְּבֹה, וַיָּקֹרֵא לֵיהֶם רַבְּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיהֶם, מַאי חַמִּית. אָמַר, מַעַלְמָא אֲחַרְינָא אֲתִינָא, וַאֲעַלְנָא תְּפִזָּן וְלֹא יַהֲבֵי לֵי רִשׁוֹתָא לְגַלְאָה מִידִי, אֶלְאָ לְךָ וְלַחֲבָךְ. וַאֲמַר לוֹן מַאי דְּחַמָּא.

אָמַר לֵיהֶם רַבְּי, אֲתָקִין מַילָּה, וַיַּוְיַל לְכֻורְסָה דְּאֲתָקִינוּ לְךָ, דְּהָא תִּרְיִסְרָר מִן חֶבְרִיאִית יִתְוֹן בְּגִינָה. וְאַנְאָ חַמִּינָא, מַה דְּלָא יַהֲבֵי לֵי רִשׁוֹתָא לְגַלְאָה.

וְחַמִּינָא מַאֲינָנוּ חֶבְרִיאִית, דְּאֲתָקִים תַּלְמוֹדִיִּהוּ בִּידֵי הָגָג. וְחַמִּית בְּהַהְוָא אֶתְרָה דְּמַלְכָא מִשְׁיחָה תְּפִזָּן. וְשְׁמַעַנָּא בְּרוֹזָא בְּרִיו בְּכָל יוֹמָא, וְבָאַין אֲינָנוּ חֶבְרִיאִית דְּמַשְׂתְּדָלִי בְּאָוְרִיאִיתָא, וְאַינָנוּ דְּמַזְכָּבָאַין לְהַלְאָא חַרְגָּנִין, וְאַינָנוּ דְּמַעֲבִירִין עַל מְהוֹתֵי הָגָג.

חַמִּיתָן, בְּדַהֲוִינָא בְּכִי וְחַיִּה. רִשׁוֹתָא אֲתִיהִיב לְמַלְאָךְ הַמִּזְרָח לְאַיִּתִי יָתִי. וְחַמִּינָא שְׁבִינָהָא לְגַבִּי, וְלֹא שְׁבָקִי לֵיהֶם. וְעַל דָּא, בְּכִינָא מַמְלָאָךְ הַמִּזְרָח. וְחַיִּיכִית, בְּדַהֲוִינָא שְׁבִינָהָא דְּלָא שְׁבָקִי לֵיהֶם.

וְחַמִּינָא עַד דְּגַטְלָן לֵי לְבִי דִינָא דְתְפִזָּן, וְחַמִּינָא בְּפָמָה חַיִּילִין וּמְשָׁרִין, תְּפִזָּן בְּוֹלָהו מַתְעַסְקִין בְּדִינָין דְעַלְמָא, וּבְרַאשֵּׁיהָן סְנַדְלָפּוֹן מְאַרְיָה דְאַנְפִּין, דְמַקְשָׁר קְשָׁרִין לְמְאַרְיָה. וְחַד פְּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא עַלוֹי, וְכָל חִילִיה דְשָׁמְיָא תְּחוֹת יְדוֹי, וְלֹא אֲתִיהִיב לֵי רִשׁוֹתָא לְמַיְקָרֶב לְמִיחְמִיה. וְחַמִּינָא בְּיִדְינָא, וּבְפָמָה סְרָכִין מִמְּנָה קְמִיִּהוּ, מִנְהָן סְגִינָרִין